

Aan de Minister voor Rechtsbescherming
De heer
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Datum : 29 maart 2019
E-mail : advies@rsj.nl
Uw kenmerk : 2477367
Ons kenmerk : RSJ/101/3125/2019/MS/TvV
Onderwerp : Advies conceptwetsvoorstel Invoeringswet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen

Geachte heer

De Afdeling advisering van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (hierna: de RSJ) heeft op 4 februari 2019 uw adviesaanvraag ontvangen. Deze adviesaanvraag heeft betrekking op het conceptwetsvoorstel Wijziging van het Wetboek van Strafvordering en enkele andere wetten in verband met de invoering van de Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen (Invoeringswet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen). In dit advies zal de RSJ op twee onderdelen van het wetsvoorstel ingaan: 1) het afschaffen van de executieverjaringstermijnen en 2) het wetstechnisch stroomlijnen van de maatregel plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (pij) met de terbeschikkingstelling voor volwassenen (tbs).

Samenvatting

In dit advies gaat de RSJ in op twee onderdelen: de afschaffing van de verjaringstermijnen voor de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen en het stroomlijnen van de maatregel plaatsing in een inrichting voor jeugdigen met de terbeschikkingstelling.

Met betrekking tot de afschaffing van de executieverjaring onderschrijft de RSJ dat de geloofwaardigheid van de strafrechtspleging en het vertrouwen van burgers in de rechtsstaat kunnen worden aangetast wanneer straffen niet worden uitgevoerd. Tegelijkertijd neemt de behoefte aan vergelding

met het verstrijken van de tijd af. Met de huidige gedifferentieerde executieverjaring heeft de wetgever daaraan uiting gegeven en tegelijkertijd laten zien ook oog te hebben voor het belang van slachtoffers en nabestaanden van ernstige misdrijven. Als het gaat om veroordeelden die bewust hun sanctie ontlopen lijkt een aanscherping van de executieverjaring zeker op zijn plaats. De RSJ meent dat de focus vooral moet blijven liggen op het verbeteren van het executieproces. Het geheel afschaffen van de executieverjaring zal mogelijk ook ongewenste neveneffecten met zich mee brengen. In de regel zal na verloop van een (zeer) lange tijd, de executie van een deel van de openstaande (lichte) straffen en maatregelen geen doel meer dienen. Ook zal dit leiden tot jarenlange rechtsonzekerheid. Het pas (zeer) laat executeren van (zeer) lage straffen kan bovendien afbreuk doen aan de geloofwaardigheid van de strafrechtspleging. Daarom adviseert de RSJ de afschaffing van de executieverjaring na drie jaar te evalueren. De RSJ pleit in ieder geval voor het behoud van de executieverjaringstermijnen voor jeugdigen en jongvolwassenen, die in het huidige recht korter zijn dan de termijnen voor volwassenen als het gaat om misdrijven. In het jeugdstrafrecht staat het belang van het kind centraal en is de pedagogische doelstelling bij de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen een belangrijk uitgangspunt.

De RSJ constateert dat de voorgestelde wijzigingen over de terbeschikkingstelling van jeugdigen niet slechts technisch van aard zijn maar wezenlijke wijzigingen betreffen. De RSJ meent dat principiële veranderingen van uitgangspunten in het jeugdstrafrecht en voor de pijlmaatregel in het bijzonder niet thuishoren in een invoeringswet maar om meer onderzoek en een diepgaande discussie vragen. Geadviseerd wordt om in ieder geval de pedagogische grondslag in stand te houden bij beslissingen over de verlenging van de maatregel en beslissingen die de terbeschikkingstelling met voorwaarden betreffen. Met de voorgestelde wijzigingen is minder maatwerk mogelijk omdat de verlenging of voorwaardelijke beëindiging van de maatregel alleen met stappen van telkens één of twee jaar zal kunnen plaatsvinden. De RSJ pleit voor het in stand houden van de mogelijkheid om maatwerk toe te passen.

1. Inleiding

Het conceptwetsvoorstel Invoeringswet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen strekt allereerst tot het regelen van de samenloop van de Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen (Stb. 2017, 82) (hierna: Wet USB) met wetsvoorstellen en wetten die tijdens de totstandkoming van de Wet USB en nadien zijn ingediend respectievelijk tot stand zijn gekomen. Daarnaast zijn er ook enkele andere wijzigingen meegenomen. In de eerste plaats betreft dat de afschaffing van de executieverjaringstermijnen uit artikel 76 Sr naar aanleiding van een in de Tweede Kamer aangenomen motie van Van Oosten c.s.¹ In de tweede plaats beoogt dit wetsvoorstel een wetstechnische wijziging en stroomlijning van de bepalingen die betrekking hebben op de maatregelen terbeschikkingstelling (tbs) en plaatsing in een

¹ *Kamerstukken II 2017/18, 34 775 VI, nr. 50.*

inrichting voor jeugdigen (pij) te regelen. De betreffende bepalingen zijn met de Wet USB verplaatst naar het nieuwe Boek 6 van het Wetboek van Strafvordering.

2. Afschaffing executieverjaringstermijnen

In het wetsvoorstel wordt voorgesteld de executieverjaringstermijnen voor alle straffen en maatregelen te laten vervallen.² De aanleiding voor deze fundamentele wijziging is een door de Tweede Kamer aangenomen motie van Van Oosten c.s., waarin wordt opgeroepen de executieverjaring uit artikel 76 Sr³ af te schaffen.⁴ Het afschaffen van de executieverjaringstermijnen heeft tot gevolg dat een opgelegde straf of maatregel, opgenomen in een rechterlijke uitspraak of strafbeschikking, in beginsel altijd ten uitvoer kan worden gelegd.

Verbeteringen executieproces

De laatste jaren zijn er verschillende maatregelen genomen om het executieproces te verbeteren, zodat straffen sneller en vaker ten uitvoer kunnen worden gelegd.⁵ Dat deze inspanningen effect hebben is met name te zien aan de daling van zaken waarvoor de executieverjaring is ingetreden. Deze is voor vrijheidsstraffen gedaald van 1.248 zaken in 2014 naar 820 zaken in 2016. Voor geldboetes is het aantal zaken waarvoor de executieverjaring is ingetreden gedaald van 15.301 zaken in 2014 naar 11.760 zaken in 2016.⁶

De RSJ is positief over de extra inspanningen die de laatste jaren zijn gepleegd en de resultaten die daarmee zijn behaald. Voor een effectieve sanctie-uitvoering is het van groot belang dat sancties zo snel mogelijk ten uitvoer worden gelegd. Dit is allereerst in het belang van het slachtoffer en de nabestaanden alsmede de veiligheid in de samenleving. Daarnaast heeft de veroordeelde zelf een belang bij een snelle executie van een straf of maatregel; deze kan dan eerder werken aan resocialisatie en herstel.

Huidige regelgeving

In de wet is de executieverjaringstermijn gerelateerd aan de verjaring van de vervolgingstermijn. De executieverjaringstermijn is een derde langer dan de termijn van verjaring van het recht tot strafvordering (art. 76 lid 2 Sr). In de huidige regelgeving⁷ is een gedifferentieerde executieverjaring opgenomen. Dit betekent dat de termijnen langer zijn naarmate het delict ernstiger is. Zo is de executieverjaringstermijn voor overtredingen vier jaar en voor misdrijven waarop een gevangenisstraf van acht jaar of meer is gesteld, ruim zesentwintig jaar. Voor misdrijven waarop een

² Het wetsvoorstel heeft betrekking op alle onherroepelijke straffen en maatregelen, zowel bestaande als toekomstige. Dat geldt dus ook voor eventuele ontnemings- of schadevergoedingsmaatregelen die zijn gekoppeld aan de betreffende strafbare feiten. Er wordt bovendien geen onderscheid gemaakt tussen straffen die zijn opgelegd in het kader van het jeugdstrafrecht en straffen die zijn opgelegd in het kader van het volwassenenstrafrecht.

³ Met de Wet USB is de inhoud van artikel 76 Sr opgenomen in de artikelen 6:1:22 en 6:1:23 Sv.

⁴ *Kamerstukken II 2017/18*, 34 775 VI, nr. 50.

⁵ Het betreft o.a. maatregelen in het kader van het programma 'Onvindbare Veroordeelden' en de aanpak 'Eén overheid', zie *Kamerstukken II 2017/18*, 29 279, nr. 403 en de voortgangsrapportage, *Kamerstukken II 2018/19*, 29 279, nr. 494.

⁶ *Kamerstukken II 2017/18*, 29 279, nr. 403, p. 10.

⁷ Art. 70 Sr.

gevangenisstraf van twaalf jaar of meer is gesteld of voor ernstige zedenmisdrijven jegens jeugdigen, verjaart de executie nooit. Overigens geldt dat wanneer een veroordeelde ongeoorloofd afwezig is tijdens het uitzitten van een vrijheidsstraf, de executieverjaringstermijn opnieuw zal aanvangen.

Noodzaak afschaffing executieverjaring

In de memorie van toelichting (MvT) valt te lezen dat met het geheel afschaffen van de executieverjaring uitvoering wordt gegeven aan het uitgangspunt dat niemand zijn straf mag ontlopen.⁸ De RSJ onderschrijft dat de geloofwaardigheid van de strafrechtspleging en het vertrouwen van burgers in de rechtsstaat kunnen worden aangetast wanneer straffen niet worden uitgevoerd.⁹ Tegelijkertijd geldt ook dat de behoefte aan vergelding in de regel met het verstrijken van de tijd afneemt. Met de huidige gedifferentieerde executieverjaring heeft de wetgever daaraan uiting gegeven¹⁰ en tegelijkertijd laten zien oog te hebben voor het belang van slachtoffers en nabestaanden van ernstige misdrijven. Het pas (zeer) laat executeren van (zeer) lage straffen kan bovendien afbreuk doen aan de geloofwaardigheid van de strafrechtspleging. Als het gaat om veroordeelden die de sanctie-uitvoering bewust ontlopen¹¹, waardoor zaken na verloop van tijd verjaren, lijkt een aanscherping van de executieverjaring zeker op zijn plaats. Uit de eerder genoemde cijfers¹² blijkt echter ook dat een aanzienlijk deel van de openstaande straffen kan worden uitgevoerd door het executieproces te verbeteren. De RSJ is daarom van mening dat de focus in de eerste plaats gericht moet blijven op maatregelen om het executieproces verder te verbeteren.

Voortdurende rechtsonzekerheid

Een effect van het afschaffen van de executieverjaring voor overtredingen en misdrijven waarop een vrijheidsstraf van minder dan twaalf jaar is gesteld, is dat er nooit rechtszekerheid zal zijn met betrekking tot het al dan niet ten uitvoer leggen van de straf of maatregel. Dat is met name onwenselijk voor zaken waarbij de overheid onvoldoende inspanningen heeft gepleegd om de straf of maatregel binnen een redelijke termijn ten uitvoer te brengen. Rechtszekerheid is ook van belang bij detentieongeschiktheid of bijvoorbeeld het niet kunnen betalen van een geldboete. Alhoewel er verschillende factoren ten grondslag kunnen liggen aan het feit dat een straf of maatregel niet wordt geëxecuteerd, zal niemand gebaat zijn bij jarenlange onzekerheid.

Strafdoel en tenuitvoerlegging

Daarnaast geldt dat de uitvoering van een straf of maatregel altijd een doel dient te hebben. Dit wetsvoorstel regelt dat aan de mogelijke executie van een straf of maatregel nooit een einde komt, ook als de tenuitvoerlegging geen doel meer dient. In de regel zal de behoefte om te vergelden door het

⁸ Concept MvT p. 3 en *Handelingen II* 2017/18, nr. 29, p. 47.

⁹ *Visie op strafrechtelijke sanctietoepassing*, RSJ, 17 oktober 2016, p. 26.

¹⁰ H.J. Smidt, *Geschiedenis van het Wetboek van Strafrecht*, Haarlem: H.D. Tjeenk Willink 1891, p. 488.

¹¹ Het gaat hier alleen om zaken van misdrijven waarop minder dan twaalf jaar gevangenisstraf is gesteld. De overige zaken verjaren volgens de huidige regelgeving nu ook al niet.

¹² *Kamerstukken II* 2017/18, 29 279, nr. 403, p. 10.

verstrijken van de tijd steeds verder afnemen.¹³ Daarbij speelt de zwaarte van het delict een belangrijke rol, evenals de vraag of er slachtoffers of nabestaanden in het spel zijn. Voor de zwaarste categorie delicten bestaat dan ook volgens de huidige regeling geen verjaringstermijn. Ook andere strafdoelen, zoals speciale preventie, beveiliging of herstel zullen bij overtredingen en lichte misdrijven in de loop van de tijd een steeds kleinere rol spelen. Voor personen die hun sanctie niet kunnen ondergaan, omdat zij daar fysiek of financieel niet toe in staat zijn, geldt dat onverkorte tenuitvoerlegging geen doel treft. De RSJ verwacht als ongewenst neveneffect van het geheel afschaffen van de executieverjaring dat na verloop van een (zeer) lange tijd, de executie van een deel van de openstaande (lichte) straffen en maatregelen geen doel meer zal dienen.

Gelet op het advies om in de eerste plaats de focus te leggen op het verbeteren van het executieproces, het zo veel mogelijk voorkomen van rechtsonzekerheid en het mogelijk ongewenste neveneffect dat een deel van de openstaande straffen na lange tijd geen doel meer zal dienen, beveelt de RSJ aan om de afschaffing van de executieverjaring na drie jaar te evalueren.

Executieverjaring jeugdigen en jongvolwassenen

Het voorstel voor afschaffing van de executieverjaring geldt niet alleen voor volwassenen maar ook voor jeugdigen en jongvolwassenen. Dit wordt in de MvT niet toegelicht. Het jeugdstrafrecht kent net als het volwassenstrafrecht een gedifferentieerd systeem voor de verjaring van de strafvordering (voor misdrijven) en executie, maar de termijnen zijn in beginsel korter. Zo is de termijn voor verjaring van de strafvordering voor misdrijven uit artikel 70 Sr de helft van de termijn voor volwassenen, behoudens enkele specifieke delicten gepleegd door jongvolwassenen in de leeftijd van zestien en zeventien jaar. De termijn voor vervolging van misdrijven waarop een gevangenisstraf staat van twaalf jaar of meer, is voor jeugdigen gemaximeerd op twintig jaar (artikel 77d Sr). De termijnen voor verjaring van de executie zijn ook bij jeugdigen en jongvolwassenen een derde hoger dan de termijnen voor verjaring van het recht op strafvordering. De executieverjaringstermijn voor overtredingen is overigens gesteld op vier jaar, zoals dat het geval is voor volwassenen.

Voor straffen en maatregelen waarbij het jeugdstrafrecht is toegepast, geldt dat het belang van het kind centraal staat en dat met betrekking tot alle aspecten van straftoemeting en tenuitvoerlegging de pedagogische doelstelling een belangrijk uitgangspunt is.¹⁴ In dat licht ziet de RSJ – zonder toelichting – geen noodzaak om de afschaffing van de executieverjaring ook op jeugdigen en jongvolwassenen van toepassing te verklaren en pleit voor behoud van de huidige termijnen specifiek voor jeugdigen en jongvolwassenen.

¹³ P.M. Schuyt, 'Boontje komt om zijn loontje', *Sancties* 2018,10, p. 3 en 4.

¹⁴ VN-Kinderrechtencomité, General Comment nr. 10.

3. Stroomlijnen maatregelen pij en tbs

In het wetsvoorstel zijn enkele bepalingen inzake de maatregelen plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (pij) en terbeschikkingstelling (tbs) gestroomlijnd. De aanleiding hiervoor is dat in de rechtspraak de huidige wettelijke regeling van de pij-maatregel als onduidelijk en ingewikkeld wordt ervaren. Volgens de MvT gaat het om aanpassingen van wetstechnische aard en worden duur en inhoud van de behandeling niet gewijzigd. De RSJ constateert echter dat het wetsvoorstel tot een aantal inhoudelijke en fundamentele wijzigingen van de maatregel zal leiden. Deze fundamentele wijzigingen worden deels al met de wijziging van de naam 'pij-maatregel' in 'terbeschikkingstelling van de jeugdige' tot uitdrukking gebracht.

De RSJ is van mening dat voorafgaand aan principiële veranderingen in het jeugdstrafrecht, zoals de voorgestelde wijzigingen van de pij-maatregel, grondig onderzoek en een maatschappelijke discussie moeten plaatsvinden. Bovendien ontbreekt een onderbouwing voor de voorgestelde wijzigingen en zijn de gevolgen niet in kaart gebracht. De RSJ meent dat een invoeringswet niet het juiste middel is om dergelijke fundamentele wijzigingen in het jeugdstrafrecht te realiseren.

Inhoudelijke wijzigingen

In de eerste plaats is in het voorstel, conform de verlenging van de tbs-regeling voor volwassenen, als voorwaarde voor een verlenging van de terbeschikkingstelling van de jeugdige enkel gesteld dat de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen deze verlenging vereist. De huidige wettelijke voorwaarde dat verlenging in het belang moet zijn van een zo gunstige mogelijke verdere ontwikkeling van de jongere (art. 77t lid 3 Sr) komt hiermee te vervallen. Met deze wijziging wordt het pedagogisch belang, een essentiële grondslag van het jeugdstrafrecht, onder de pij-maatregel vandaan gehaald. Tevens staat de voorgestelde wijziging in contrast met de geldende praktijk waarin juist bij de verlenging van de pij-maatregel de vraag steeds meer op de voorgrond komt te staan of de maatregel in het belang is van een zo'n gunstig mogelijke verdere ontwikkeling van de veroordeelde jeugdige.

Ook bij de voorgestelde regeling van de terbeschikkingstelling van de jeugdige met voorwaarden (art. 6:6:31 juncto 77sa Sr) ontbreekt de pedagogische grondslag. Bij de beslissing over de verlenging van de terbeschikkingstelling met voorwaarden, de wijziging of aanvulling van de voorwaarden en het alsnog afgeven van een bevel tot plaatsing in een JJI, worden naast niet-naleving van een gestelde voorwaarde alleen de veiligheid van anderen en de algemene veiligheid van personen of goederen betrokken (art. 6:6:31 lid 1). Een zo gunstige mogelijke verdere ontwikkeling van de jeugdige wordt niet genoemd als grond.

De RSJ onderschrijft dat bij de beslissing over een terbeschikkingstelling van jeugdigen de veiligheid van anderen en de algemene veiligheid in de samenleving voorop moeten staan. In de huidige én nieuwe regeling wordt bij de oplegging van de maatregel ook rekening gehouden met het belang van een zo gunstig mogelijke verdere ontwikkeling van de verdachte. De RSJ vindt dit een belangrijk uitgangspunt in het jeugdstrafrecht. In de MvT

bij dit wetsvoorstel wordt nu juist niet toegelicht waarom deze grond ontbreekt bij de verlenging van de maatregel en de verlenging met voorwaarden, de wijziging of aanvulling van de voorwaarden en het alsnog afgeven van een bevel tot plaatsing in een JJI. Omdat geen inhoudelijke wijziging wordt beoogd met de stroomlijning van de pij-maatregel met de tbs-regeling, adviseert de RSJ in ieder geval de pedagogische ontwikkeling van de jeugdige als grond toe te voegen bij de genoemde artikelen.

Als tweede punt constateert de RSJ dat met het wetsvoorstel de maximumduur van de terbeschikkingstelling van de jeugdige voor minder ernstige feiten wordt verhoogd van drie naar vier jaar. Volgens de huidige regelgeving is de duur van de pij-maatregel drie jaar (art. 77s lid 7 Sr). Bij verlenging van de pij-maatregel wordt in de huidige wet een onderscheid gemaakt tussen ernstige en minder ernstige feiten. Een verlenging van de pij-maatregel is slechts mogelijk, indien de maatregel is opgelegd ter zake van een misdrijf dat gericht is tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van één of meer personen (art. 77t lid 3 Sr). Deze eis wordt in het nieuwe voorgestelde artikel niet meer gesteld. Dat betekent dat een terbeschikkingstelling van een jeugdige met opname in een JJI ook voor minder ernstige feiten voor maximaal vier jaar kan worden opgelegd. In de MvT wordt deze wijziging echter niet onderbouwd. Dat maakt dat zonder toelichting de RSJ zich niet in staat acht over deze wijziging gefundeerd te adviseren.

Ten derde constateert de RSJ dat met het voorstel de mogelijkheden om als rechter maatwerk toe te passen, afnemen. Met betrekking tot de voorwaardelijke beëindiging is in het wetsvoorstel de zinsnede in artikel 77tb Sr 'ten hoogste twee jaar' vervangen door 'telkens een of twee jaar'. Dezelfde beperking geldt ook voor de verlenging van de terbeschikkingstelling van de jeugdige, die is opgenomen in artikel 77t Sr. De verlenging of voorwaardelijke beëindiging van de terbeschikkingstelling van de jeugdige zal met dit voorstel dus alleen met stappen van telkens één of twee jaar kunnen plaatsvinden. Dat betekent dat de rechter bij deze beslissingen geen mogelijkheid meer heeft om een andere termijn dan één of twee jaar te kiezen. Los van het feit dat deze wijziging de mogelijkheid om maatwerk toe te passen ernstig beperkt, staat deze ook opgespannen voet met artikel 37 aanhef, sub b Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK). Dit artikel schrijft immers voor dat de vrijheidsbeneming voor jeugdigen slechts plaats vindt voor de kortst mogelijk passende duur, wat impliceert dat een rechter ook voor een kortere duur dan één jaar moet kunnen verlengen indien daarmee kan worden volstaan. Hier wordt momenteel in de praktijk ook gebruik van gemaakt. De RSJ adviseert de bewoordingen uit de huidige wet te handhaven zodat maatwerk mogelijk blijft.

Ten vierde constateert de RSJ dat de verlenging van de voorwaardelijke beëindiging in het beoogde wetsartikel niet wordt gemaximeerd, zoals in het huidige artikel 77tb lid 2 nog het geval is, namelijk op twee jaar. Hierdoor treedt mogelijk het ongewenste effect op dat bij jeugdige verdachten de voorwaardelijke beëindiging oneindig kan duren. In dat geval staat het artikel op gespannen voet met de beginselen van

proportionaliteit en subsidiariteit. Ook ontbreekt in de MvT een gefundeerde toelichting op deze keuze. De RSJ adviseert in ieder geval de verlenging van de voorwaardelijke beëindiging te maximaleren.

4. Conclusies

Afschaffing executieverjaringstermijnen

Zowel veroordeelden, slachtoffers en/of nabestaanden en de samenleving zijn gebaat bij een zekere en voortvarende tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen. De RSJ onderschrijft dat de geloofwaardigheid van de strafrechtspleging en het vertrouwen van burgers in de rechtsstaat kunnen worden aangetast wanneer straffen niet worden uitgevoerd. De RSJ onderschrijft dat de huidige regeling van executieverjaring voor veroordeelden die bewust hun straf ontlopen aanscherping behoeft. Uit de cijfers blijkt echter dat een aanzienlijk deel van de openstaande straffen kan worden uitgevoerd door te focussen op verbeteringen in het executieproces. Daarom acht de RSJ het in de eerste plaats van belang dat de huidige inspanningen om de tenuitvoerlegging te verbeteren, met strakke hand worden voortgezet.

Daarnaast geldt dat na verloop van een (zeer) lange tijd, de executie van een deel van de openstaande (lichte) straffen en maatregelen geen doel meer zal dienen. Ook zal dit leiden tot jarenlange onzekerheid. Het pas (zeer) laat executeren van (zeer) lage straffen kan bovendien afbreuk doen aan de geloofwaardigheid van de strafrechtspleging.

In het licht van bovenstaande adviseert de RSJ de afschaffing van de executieverjaring na drie jaar te evalueren en hierbij na te gaan in hoeverre de regeling het aantal openstaande zaken heeft teruggedrongen en tot welke gewenste en ongewenste neveneffecten deze heeft geleid. Tenslotte gelden voor jeugdigen nu aparte termijnen voor de verjaring van de strafvordering en executie voor zover het gaat om misdrijven. De RSJ pleit voor behoud van de huidige executietermijnen voor jeugdigen omdat bij hen het pedagogisch doel voorop dient te staan.

Stroomlijnen pij- en tbs-maatregel

Alhoewel in de MvT wordt aangegeven dat de wijzigingen met betrekking tot de pij-maatregel louter technisch van aard zijn, constateert de RSJ dat het voorstel enkele fundamentele wijzigingen inhoudt. Een toelichting in de MvT ontbreekt. De RSJ meent dat principiële veranderingen van uitgangspunten in het jeugdstrafrecht en voor de pij-maatregel in het bijzonder niet thuishoren in een invoeringswet maar vragen om meer onderzoek en een diepgaande discussie.

In ieder geval acht de RSJ het van essentieel belang het pedagogische karakter van de terbeschikkingstelling van de jeugdige te behouden. Dat een beslissing in het belang van een zo gunstig mogelijke verdere ontwikkeling van de jeugdige moet zijn, ontbreekt bij de bepalingen over de verlenging van de maatregel en beslissingen omtrent de terbeschikkingstelling van de jeugdige met voorwaarden. Als tweede punt constateert de RSJ dat de maximumduur van de terbeschikkingstelling van jeugdigen voor minder ernstige feiten wordt verhoogd van drie naar vier jaar. Ten derde vindt de RSJ het van belang dat de mogelijkheid

gehandhaafd blijft om maatwerk toe te passen, in die zin dat ook een verlenging met periodes van minder dan een jaar mogelijk blijft. Dit is met name van belang omdat de terbeschikkingstelling in veel gevallen gepaard gaat met de vrijheidsbeneming van de jeugdige. Vrijheidsbeneming van jeugdigen dient slechts plaats te vinden voor de kortst mogelijk passende duur (art. 37 aanhef, sub b IVRK). Ten vierde acht de RSJ het ongewenst dat de verlenging van de voorwaardelijke beëindiging niet wordt gemaximeerd zoals in het huidige artikel 77tb lid 2 Sr wel het geval is.

5. Aanbevelingen

Afschaffing executieverjaringstermijnen;

- houd de focus en aandacht in de eerste plaats op maatregelen om het executieproces te verbeteren, met het oog op een voortvarende tenuitvoerlegging;
- evalueer na drie jaar in hoeverre de regeling het aantal openstaande zaken heeft teruggedrongen en tot welke gewenste of ongewenste neveneffecten deze heeft geleid; en
- houd in ieder geval de executieverjaring voor overtredingen en misdrijven die zijn opgelegd met toepassing van het jeugdstrafrecht in stand, aangezien het jeugdstrafrecht mede op een pedagogische grondslag is gestoeld.

Stroomlijnen pij- en tbs-maatregel;

- ten eerste vragen de voorgestelde wijzigingen over de terbeschikkingstelling van jeugdigen uit het wetsvoorstel meer onderzoek en een discussie over de uitgangspunten van het jeugdstrafrecht en de pij-maatregel in het bijzonder. Deze wijzigingen horen niet thuis in een invoeringswet;
- handhaaf in ieder geval voor verlenging van de terbeschikkingstelling van de jeugdige, evenals andere beslissingen die de tbs van de jeugdige met voorwaarden betreffen, de voorwaarde dat deze in het belang moet zijn van een zo gunstige mogelijke verdere ontwikkeling van de jeugdige; en
- vervang met betrekking tot de verlenging van de terbeschikkingstelling van de jeugdige en de voorwaardelijke beëindiging in het wetsvoorstel de zinsnede 'telkens een of twee jaar' door 'telkens met ten hoogste twee jaar'; en
- maximeer de voorwaardelijke beëindiging.

Met vriendelijke groet,

Namens de Afdeling advisering van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming,